

Прегледни рад

UDC: 911.2:551.58(497.15)
DOI:10.2298/IJGI120803003

ИЗБЕГЛИЦЕ У СРБИЈИ – НАКОН ДВАДЕСЕТ ГОДИНА

Власта Кокотовић*¹, Марко Филиповић*

* Географски институт “Јован Цвијић”, САНУ, Београд

Примљено 24 октобра 2012; рецензирано 15 новембра 2012; прихваћено 5 априла 2013

Апстракт: Рад третира проблематику категорије избеглог становништва у Републици Србији, двадесет година након њиховог досељавања. Анализиране су демографске карактеристике поменуте категорије становништва, као и њихов утицај на промену броја укупног становништва Србије. Промене су анализиране на нивоу општина према расположивим подацима за посматрану категорију становништва од 1996-2011. године. Допринос избеглица вредностима миграционог кретања је неспоран. У раду су анализиране промене у природном кретању становништва као и карактеристике старосно-полне структуре избеглог и домицилног становништва.

Кључне речи: избеглице, природно кретање становништва, старосно-полна структура

Увод

Избеглиштво је одувек представљало једну од неминовних последица ратова и нецивилизованих понашања екстремних режима, без обзира да ли је значило миграције под притиском, велике сеобе народа или привремено расељавање становништва. У људској историји су, све до данашњих времена, присутна масовна протеривања, геноцид и расељавања читавих народа. Рат на простору бивше Југославије у првој половини деведесетих година прошлог века, као и етнички сукоби који су му претходили на појединим жариштима, завршио се прогоном и избеглиштвом великог броја људи из Хрватске, Босне и Херцеговине. За Србију су ова кретања значила прихватање великог броја становника избеглих у више таласа и различитог статуса (Стевановић, 2005). Пред распад бивше СФРЈ на прелазу из осамдесетих у деведесете, у Србију су се досељавали и они који су предвидели будући след догађаја, преносећи имовину и регулишући држављанство. У истом том периоду један број људи склонио се "привремено" код рођака и пријатеља, чинећи касније прве или ране таласе избеглиштва.

---

¹ Кореспонденција са: v.kokotovic@gi.sanu.ac.rs

Са ескалацијом ратних сукоба (у Хрватској од 1991, а у Босни и Херцеговини од 1992. године) број избеглица се повећава, при чему избегли из Босне и Херцеговине у Србију и званично добијају статус избеглица. Велики прогон Срба из Хрватске августа 1995. године „преплавио“ је Србију до тада највећим таласом прогнаника, али они нису добили статус избеглица, иако се суштински ни по чему од њих нису разликовали, већ статус прогнаних лица.(Lukić,Nikitović,2004) Већина оних који су избегли или су прогнани у том периоду у Србију није добило статус избеглица према међународним критеријумима (међународне конвенције из 1951. и Протокола из 1967. године која је ратификовала бивша СФРЈ) већ статус према републичким правним актима (Закон о избеглим лицима Републике Србије,Службени гласник, 18/92, 42/2002, 45/2002).

Законодавство у републици Србији, којим су регулисана ова питања дели лица на две категорије:

- лица која се по међународном праву и према закону о избеглицама Републике Србије сматрају избеглицама и
- ратом угрожена лица, која по међународним нормама и према закону о избеглицама Републике Србије немају право на избеглички статус. Популацију ратом угрожених лица чинили су у почетку углавном припадници бивше ЈНА, радници бивше савезне администрације и сл. који су живели у другим републикама СФРЈ, у ову групу лица спадају и они који нису затражили избеглички статус у Србији, или су га затражили али им је захтев одбијен.

Рад третира проблематику значаја избегличких миграција, у последњој деценији двадесетог века, на промене укупног броја и структуре становништва у Србији. Тренд негативних вредности природног прираштаја становништва Војводине од 1989.у централној Србији од 1992. године утиче да миграциона компонента кретања становништва све више добија на значају, с обзиром да претежно у различитом обиму представља одлучујући фактор пораста броја становника. У том смислу допринос избеглица вредностима миграционог прилива становништва је неспоран. У раду је извршена и анализа утицаја избеглица на промене демографских структура.

У Републици Србији, двадесет година након избијања првих ратних сукоба у бившој СФРЈ, још увек борави око 75.000 лица са статусом избеглице. Од овог броја 75% чине избеглице из Републике Хрватске. Највећи број избеглица борави у АП Војводини (48,37%), више од четвртине укупног

броја избеглица борави у Београду (28,67%), а у централној Србији борави 22,70%. Према подацима Комесаријата за избеглице из септембра 2010. године, у колективним центрима је боравило 967 избеглица. Након двадесет година од ратних дешавања, збегова, повратка, интеграције, мало је решених проблемима у животима избеглица, досељеника и повратника. Заправо, у највећем броју случајева, посматрајући регионални просек, квалитативне промене најчешће су биле резултат индивидуалних напора и жеља да се победе спори државни системи. Преко двадесет година у Србији живи око пола милиона избеглица са простора бивше СФРЈ. За то време они су се у већој или мањој мери уклопили у нову средину, а степен прилагођавања зависи од низа фактора (образовања, занимања и др.), али и од типа средине у коју су избеглице дошле (градска или сеоска, колективни центри).

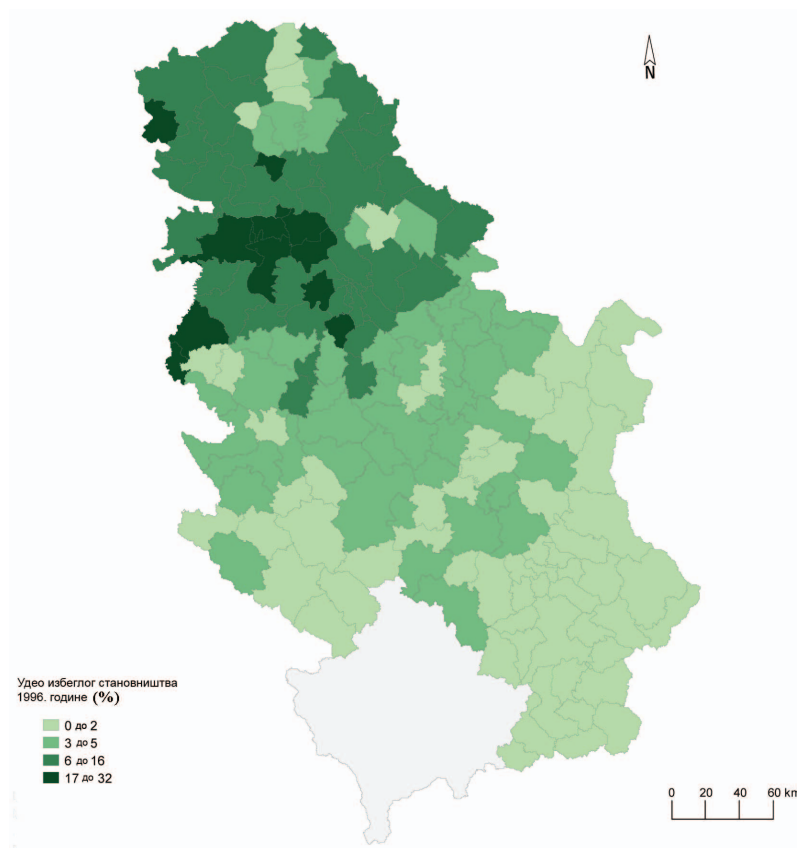
Утицај избеглиштва на промене у укупном броју становника

Према извештају UNHCR-а за 2011. годину Србија је држава са највећим бројем избеглих лица у Европи. Број избеглица у периоду 1996-2008. године смањено се за 80%. Навршиле су се две деценије од када су прве избеглице стигле у Србију са простора Хрватске и Босне и Херцеговине. Од тада извршена су два званична пописа 1996. и 2001. године и регистрација у периоду 2004-2005. године.

Према првом попису 1996. године (Табела 1), који су спровели Комесаријат за избеглице Републике Србије и Високи комесаријат за избеглице (UNHCR) регистровано је 537.937 избеглица и прогнаних лица, највећи број избеглица прибежиште је нашло у централној Србији где је пописано 337.800 или више од половине (54.7%) лица и то највећим делом у Београду, 170.900 (27,7 %). У Војводини је прибежиште нашло 259.700 ратом угрожених лица или 42% од укупног броја лица регистрованих у Србији. Кретања ка Војводини условљена су значајним делом историјским путевима миграција српског становништва. (Ђурђевић, 1996.). Колонизација Војводине између два светска рата, а нарочито након Другог светског рата, извршена је насељавањем српског становништва из истих крајева одакле су Срби прогнани или избегли током овог рата. Нормално је отуда што је велики број избеглица и других ратом угрожених лица склониште нашло код пријатеља и рођака управо у овом делу Србије. (Стевановић, 2005.)

Посматрано по општинама (Скица 1) 10 општина имало је удео избеглица у укупном становништву већи од 20% (Апатин, Инђија, Ириг, Мали Зворник,

Рума, Сремски Карловци, Стара Пазова, Сурчин, Темерин), као општина са највећим уделом избеглог становништва издваја се Лозница (30%).

Скица 1 – Удео избеглица према попису 1996. године, по општинама

Према попису 2001. године забележено је 377.131 избеглих лица, од тога 139.076 на територији града Београда, 95.024 у централној Србији без Београда, 442 на Косову и Метохији, 217 438 на територији Војводине(Табела 1.). У односу на попис спроведен 1996 године укупан број избеглица у Србији смањен је за 165.748. на смањење броја избеглица, осим репатријације и пресељења у треће земље, деловала је и компонента морталитета. Посматрано по општинама највећи удео избеглица у укупном становништву бележе Нови Сад, Земун, Нови Београд, Стара Пазова и др.

Од свих регистрованих лица 73% је дошло са територије Хрватске, а 26% из Босне и Херцеговине. Више од половине регистрованих избеглица у

Србију је дошло током августа и септембра 1995.године.(Табела 1.). У поређењу са пописом избеглица 2001. године, просторни распоред избеглица у Србији је приближно исти. Просечна старост избегличке популације износи 43 године и већина живи у брачној заједници. Већина избеглица има завршену средњу школу (47%), док је удео незапослених изузетно висок и износи 60%.(Министарство за људска и мањинска права,2004.)

Табела 1.- Просторни размештај избеглица у Србији према претходном и садашњем пребивалишту

Пребивалиште пре	Ц. Србија		Војводина		Косово		Укупно Србија
	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	
1992.							
БИХ	78154	40,5	55522	30,2	73	18,9	133749
Хрватска	114476	59,3	127962	69,7	306	79,1	242744
Македонија	3	0,0	6	0,0	0	0,0	9
Словенија	390	0,2	231	0,1	8	2,1	629
Укупно	193023	100	183721	100	387	100	377131

Извор: Попис избеглица, Републички Комесаријат за избеглице, 2001. године

Након пописа 2002. године број избеглица наставио је да се смањује. Један број лица је поднео захтев и добио лична документа Републике Србије, од којих су неки ушли и у програме локалне интеграције, изван број отишао је у треће земље, а део се вратио у земљу из које су избегли. Због свега наведеног крајем 2004. године процењено је да је неопходно поново утврдити број избеглица у Србији, односно извршити њихову регистрацију. На регистрацији која је спроведена у периоду новембар 2004 - јануар 2005. године својство избеглице потврђено је за 104.246 лица.(UNHCR,2005.)

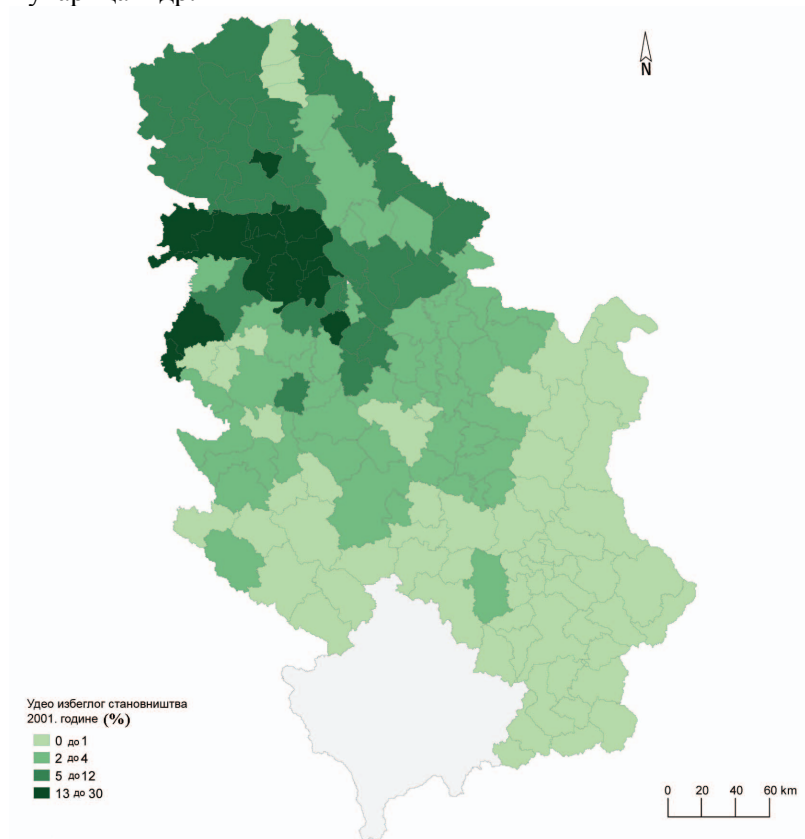
Табела 2. – Број избеглица у периоду 1996-2012. године

	1996	2001	2004-2005	2011
Србија	537,937	378,589	104,682	74,487
Централна Србија	148,367	80,901	24,119	17,074
Војводина	229,811	183,721	50,436	36,521
Београд	140,662	113,580	29,867	20,709

Извор: Комесаријат за избеглице Републике Србије, попис избеглица, 1996, 2001 и регистрација избеглица 2004-2005, 2011.

Према попису становништва 2002. године у Србији је живело 7.498.001 лице. Захваљујући приливу избеглог становништва и њиховом сврставању у стално (укупно) становништво пад укупног броја становника Србије у међупописном периоду 1991-2002. године свео се на 78.836 лица (или за - 1.0%). Смањење броја становника централне Србије свело се на 140.633

лица (или за -2.5%), док се број становника у Војводини повећао за 61.797 лица (или за 3.1%). Захваљујући популацији избеглог становништва поједине општине, нарочито у Војводини знатно су увећале своје становништво: Шид, Инђија, Сремски Карловци, Стара Пазова и др. У оквиру централне Србије највеће учешће избеглица у укупном становништву забележено је у београдским општинама: Земун, Барајево, Чукарица и др.

Скица 2- Удео избеглица према попису 2001. године, по општинама

Као што је претходно поменуто број избеглица према пописима се континуирано смањивао, а као главни разлози наводе се стицање држављанства републике Србије и добијање личних докумената, повратак у земље порекла, али и пресељење у треће земље. Процес одласка у треће земље интензивно се одвијао између прва два пописа (1996. и 2001. године), али и касније. Процене су да је на овај начин трајно решење

обезбедило преко 50.000 лица.(Комесаријат за избеглице Републике Србије,2006).

Табела 3 -. Број становника 2002,2011 и број избеглица 2011.

	Број становника а 2002	Број становника 2011	Пораст/пад (2002 - 2011)	Број избеглица 2011	Удео избеглица 2011 (%)
Србија	7,498001	7,186862	-311139	74487	1.04
централна Србија	3,889885	3,595613	-325229	17074	0.47
Војводина	2,031992	1,931809	-115103	36521	1.89
Београд	1,576124	1,659440	62997	20709	1.25
Апатин	32813	28654	-4159	988	3.45
Барајево	24641	27036	2395	775	2.87
Земун	152950	166292	13342	4461	2.68
Инђија	49609	47204	-2405	1818	3.85
Ириг	12329	10717	-1612	489	4.56
Стара Пазова	67576	65508	-2068	3333	5.09

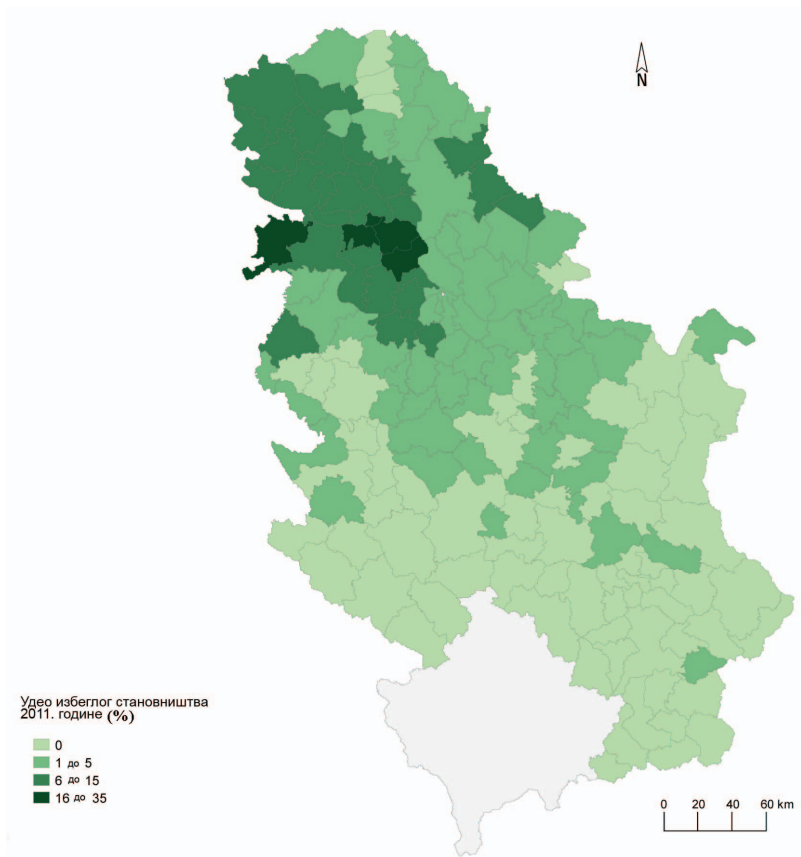
Извор: Попис становништва,2011, Републички завод за статистику, Београд
Попис избеглица 2011, Комесаријат за избеглице Републике Србије

Према последњим расположивим подацима 2011. године (Табела 3.) број избеглица се значајно смањило, у Србији је регистровано 74.487, у централној Србији 15.627, а у Војводини 36.521. Посматрано према уделу у укупном становништву општина (Скица 3), у 65 општина нема избеглица док је у 34 општине забележен је удео преко 5%. Општине са највећим уделом избеглог становништва и даље су Апатин, Земун, Стара Пазова, Рума, Инђија и др.

Утицај избеглица на промене у природном кретању и структурама становништва

На кретање становништва одлучујуће утиче природно кретање, историјска збивања на просторима бивше СФРЈ подстицала су миграциона кретања становништва која су допринела мешању различитих етничких група на овом простору.Тешка економска ситуација у земљи, осиромашење највећег дела становништва, велики пораст незапослености, општа несигурност, политичка нестабилност су неки од многобројних фактора који су утицали на опадање наталитета.(Бубало-Живковић). У Војводини и поред негативног природног прираштаја у периоду 1991-2002. године забележено је повећање укупног становништва, што значи да је остварен позитиван миграциони салдо (мањи број одсељених од броја досељених лица). Захваљујући избегличкој популацији, поједине општине, нарочито у Војводини знатно су увећале своје становништво. Општина Шид (23,4%),

Инђија (21.1%), Сремски Карловци (18.9%), Стара Пазова (18.6%).(Кокотовић,2008.)

Скица 3- Удео избеглица према регистрацији 2011. године, по општинама

Смањење броја живорођене деце је непосредна последица два чиниоца. Прво се могу навести неповољне промене у старосном саставу становништва (смањење броја жена у оптималном фертилном добу тј. старих од 20-34 године), присутне само на нисконаталитетним подручјима Србије. Основни чинилац међутим, представља даље опадање нивоа фертилитета односно смањење просечног броја деце по жени. (Рашевић, 2007.). Већ у другој половини двадесетог века ниске репродуктивне норме биле су присутне код већине становништва Србије. Промене у нивоу фертилитета у Србији током 1990-их година одвијале су се у смеру његовог даљег опадања на то су, пре свега утицале промене у кретању

обима и структуре женског фертилног контингента. Генерација жена старих 35-39 на нисконаталитетном подручју Србије представља изузетак, јер се у овој старосној кохорти региструје благи пад просечног броја живорођене деце у односу на жене исте старости 1991. године. Разлика износи 0.08 у централној Србији, односно 0.05 детета по жени у Војводини. Посматрајући податке из табеле 4, можемо констатовати да готово све општине са значајним уделом избегле популације имају негативан природни прираштај, што указује на чињеницу да прилив становништва током деведесетих година није довео до промена када је природно кретање у питању, односно ако је утицај и постојао у појединим општинама он је био краткорочан (1994-1995).

Табела 4.- Компоненте природног кретања становништва у општинама са највећим уделом избеглог становништва, према подацима 2010. године

општина	укупно	Природни прираштај		
		свега	живорођени	умрли
Нови Сад	330.527	427	4.080	3.653
Апатин	29.864	-250	238	488
Сремски Карловци	8.819	-25	90	115
Стара Пазова	70.621	-137	622	759
Рума	55.890	-325	453	778
Инђија	48.075	-285	421	706
Пећинци	21.568	-104	192	296
Земун	161.531	-1	1.853	1.854
Сурчин	40.974	-3	453	456
Лозница	82.175	-258	778	1036

Извор: Природно кретање становништва Републике Србије, РЗС, 2012.

Повећању смртности у током деведесетих година у великој мери допринеле су избеглице. Дошло је доста старијих људи који су тешко поднели остављање имовине, као и положај и статус у новој средини.(Бубало-Живковић,2001.). У периоду 1994-1995.године на територији Србије и централне Србије забележен је пораст стопа морталитета, док је у Војводини забележен пад са 13.6‰ (1994) на 13.4‰ (1995). Таква тенденција забележена је и у општини Инђија (12.1‰-11.2‰), док је у општинама Стара Пазова и Шид настављен континуиран пораст.

Током последњих двадесет година присутан је процес трансформације старосне и полне структуре становништва Србије. Суштински, промене у старосном саставу су се кретале у смеру смањивања удела младе популације (0-19) уз истовремено повећање удела старог становништва (65+). Промене у полној структури углавном су се одвијале у корист повећања удела женског у укупном становништву. У Србији је, према

подацима 2001. године стопа маскулинитета избеглог становништва износила 907, док је код домицилног, према подацима пописа становништва 2002. године износила 948. Све до деведесетих година у Србији су миграције, због селективности миграната по старости (најбројније је млађе средовечно становништво) различито деловале на формирање старосне структуре. У време позитивног миграционог салда оне су успоравале миграционо старење, док су у време негативног миграционог салда миграције утицале на убрзање поменутог процеса. У међупописном периоду 1991-2002. године и поред тога што је са приливом избеглог становништва остварен позитиван миграциони слодо процес старења је интензивирао, тачније прилив избеглица није утицао на успоравање процеса старења. Међу избеглим становништвом је знатно мањи удео старог становништва (65+). (Пенев, 2007).

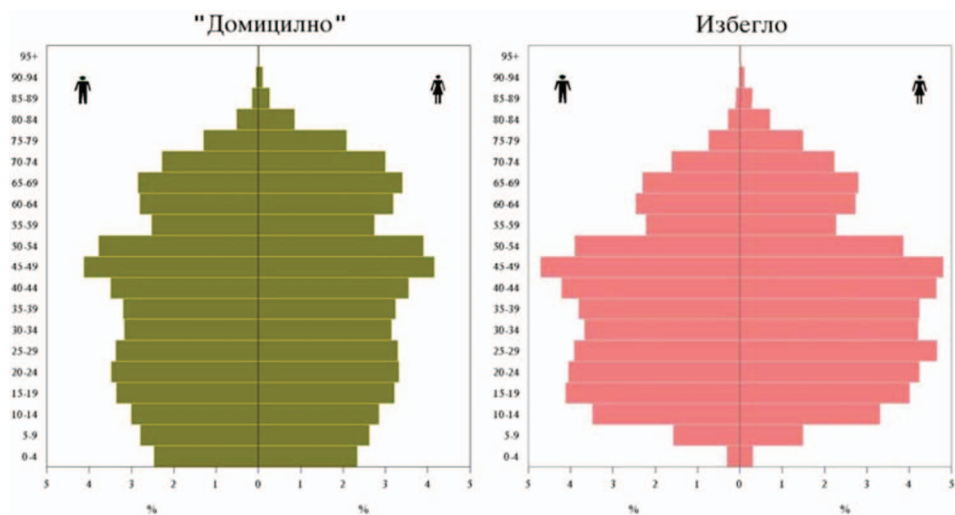
Табела 5. - Старосно-полна структура становништва по десетогодишњим старосном групама (%)

	Пол	Укупно	Старосне групе							
			0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
Укупно становништво	с	7498001	9,8	12,5	13,6	12,8	15,4	12,8	12,1	10,4
Републике Србије	м	3645930	10,4	13,1	14,1	13,1	15,7	12,8	11,4	8,6
Укупно избегло становништво	ж	3852071	9,3	11,9	13,0	12,6	15,1	12,8	12,6	12,1
Становништво (без избеглица)	с	379135	3,7	14,8	16,7	15,8	18,2	12,2	10,2	7,6
Републике Србије	м	180389	3,9	15,8	16,6	15,6	18,6	12,8	9,9	5,8
Укупно избегло становништво	ж	198746	3,4	13,8	16,8	16,0	17,9	11,6	10,4	9,1
Становништво (без избеглица)	с	7118866	10,2	12,4	13,4	12,7	15,2	12,8	12,2	10,6
Републике Србије	м	3465541	10,7	13,0	14,0	13,0	15,6	12,8	11,5	8,8
Укупно избегло становништво	ж	3653325	9,6	11,7	12,8	12,4	14,9	12,9	12,8	12,2

Извор : Избеглички корпус у Србији, према подацима Пописа становништва 2002. (Министарство за људска и мањинска права Србије и Црне Горе, Београд, 2004.)

У време пописа из 2002. године (Табела 5) међу избеглицама је удео старих износио око 12% док је он код "домицилног" становништва достигао 16%. Тако низак удео старих је на први поглед неочекиван, с обзиром да је код избеглог становништва забележен врло низак удео младих. Несклад у старосној структури избеглог становништва, који се огледа кроз релативно низак удео лица старих 65 или више година условљен је, с једне стране, релативно интензивном репатријацијом старих, а с друге, њиховом, вероватно, већом смртношћу од уобичајене за лица исте старости код "домицилног" становништва. Подаци пописа становништва из 2002. године указују да је, у међувремену, старосна структура избеглог становништва

претрпела значајне промене и постала приметно "деформисана". Промене су најупечатљивије у основи старосне пирамиде.(Скица 4).

Скица 4- Старосно-полне пирамиде избеглог и домицилног становништва Србије, према попису 2002. године

Извор: Становништво и домаћинства Србије према попису 2002. године, РЗС, Београд, 2006.

Према регистрацији избеглог становништва обављеној у периоду 2004-2005. године већина избегличке популације налазила се у категорији 19-59 година (59.6%), мада значајан је удео и у старосној категорији 60 и више (25.9%). Просечна старост је 43 године, што је већа вредност од републичког просека. Однос полова је у корист жена 51.4/48.6%, посматрано по старосним групама разлика је најизраженија код лица старих 60 и више година где је удео женског становништва 64% а удео мушког становништва 36%, што је директна последица ратног страдања мушке популације.(Лукић,2003).

Закључна разматрања

На основу анализе појединих демографских показатеља код категорија избеглог и домицилног становништва евидентно је да разлике нису значајне. Утицај избегличке популације огледа се у квантитативном смислу кроз повећање броја становника, посебно у Војводини, где је према попису становништва 2002. године остварен пораст од 3%.(Лукић,Никитовић,2010). Прилагођавање избеглица новој средини

подразумева истовремено и мењање те средине под утицајем не само њиховог броја, већ и културних, психолошких и етничких карактеристика. Међутим, ни полна ни старосна структура избеглих и других ратом угрожених лица која су дошла у Србију не разликује се битније од структуре карактеристичне за локалну популацију. Краткорочно гледано, трајно насељавање избеглица успорило је депопулационе тенденције на нисконаталитетним подручјима, али је важно сагледати и какве се демографске последице могу очекивати на дужи рок, и да ли ће овај утицај бити толико значајан да знатније ублажи постојеће незадовољавајуће процесе и тенденције.

Иако је велики број избеглих, прогнаних и ратом угрожених лица натурализован, овим лицима је и даље потребна помоћ у решавању питања запошљавања, становања и помоћ у остваривању права у земљи порекла, чиме би се многим знатно олакшао економски аспект процеса интеграције у локалним заједницама у Републици Србији. Интеграција избеглица је комплексан процес који захтева подршку избеглицама у области решавања статусних питања, решавања стамбених потреба, запошљавања, остваривања права из пензијског, здравственог, социјалног осигурања, и др. Чињеница да највећи број избеглих лица на територији Републике Србије чине избеглице из Републике Хрватске указује да ова популација задржава избеглички статус у нади да ће им то помоћи да реше проблеме у обезбеђивању основних егзистенцијалних потреба или у процесу повратка или приликом интеграције. Локалну интеграцију избеглих лица која живе у сиромашним општинама било би потребно подржати применом модификованог модела подршке локалној интеграцији. Такав модел би обезбедио додатна материјална средства, програме за интезивно подстицање самосталних пословних делатности. Избеглицама који живе у незваничним колективним центрима неопходно је омогућити пристојне услове живота, а приликом затварања тих центара-укључити их у програме стамбених збрињавања који су сада доступни једино корисницима признатих колективних центара.

Из свега наведеног јасно је да су потребе избеглица и даље велике. Неопходно је да држава обезбеди средства за решавање њиховог стамбеног питања, свакако не треба занемарити ни 200.000 некадашњих избеглица, које су у међувремену добиле статус држављана Републике Србије.

Захвалност. Рад је настао као резултат пројекта 47007 који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

Литература

- Бубало-Живковић, М.(2001). Утицај избеглица на промене природног кретања становништва у Срему, Зборник Матице српске за друштвене науке, бр. 110-111.
- Ђурђевић, Б. (1996). Проблем избеглиштва у Југославији, Зборник Матице српске за друштвене науке, бр.100.
- Закон о избеглицама (2010). бр. 18/92, 45/02 и 30/10, Службени гласник, Београд.
- Кокотовић, В.(2008). Утицај избеглиштва на демографске токове у Србији, Саветовање "Попис 2011", Зборник радова, Републички завод за статистику, Београд, 2008, стр. 121-126.
- Комесаријат за избеглице Републике Србије и UNHCR (1996.). Попис избеглица и других ратом угрожених лица у СРЈ, Београд
- Комесаријат за избеглице Републике Србије и UNHCR (2002.). Регистрација избеглица у Србији март-април 2001. године, Београд
- Комесаријат за избеглице Републике Србије и UNHCR (2006.). Регистрација избеглица у Србији децембар-јануар 2004-2005. године, Београд
- Лукић В.(2003). Избегличке миграције из Босне и Херцеговине у Београд, Посебна издања, књ.66, Географски институт "Јован Цвијић", САНУ, Београд
- Лукић В., Никитовић В. (2004). Refugees from Bosnia and Herzegovina in Serbia: a study of refugee selectivity". *International Migration* 42(4), 85–110.
- Nikitović, V., & Lukić, V. (2010). "Could refugees have a significant impact on the future demographic change of Serbia?" *International Migration* 48, (1), 106–128.
- Министарство за људска и мањинска права Србије, Републички завод за статистику Србије(2004). Избеглички корпус у Србији према подацима пописа становништва 2002. године, Београд
- Пенев, Г. (2007). Становништво по старости и полу. Становништво и домаћинства Републике Србије према попису 2002. РСЗ, ЦДИ-ИДН, Београд
- Рашевић, М.,(2007). Фертилитет женског становништва, Становништво и домаћинства Републике Србије према попису 2002. године, РСЗ,ЦДИ-ИДН, Београд.
- Републички завод за статистику (2004): Попис становништва, домаћинства и станова у 2002. години, књига 9, РСЗ, Београд.
- Републички завод за статистику (2012): Први резултати пописа становништва, домаћинства и станова у 2011., РСЗ, Београд.
- Стевановић, Р. (2005). Избеглиштво и демографски раст становништва Србије, Становништво, бр.43, бр.1-4, Београд